

**Cynllun Datblygu Lleol Blaenau Gwent
Crynodeb Gweithredol o'r Adroddiad Adolygu (2020)**

This document is available in English
Mae'r dogfen hon ar gael yn Saesneg

CRYNODEB GWEITHREDOL

Mabwysiadwyd y Cynllun Datblygu Lleol (CDLI) gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent ym mis Tachwedd 2012. Mae'r CDLI yn nodi amcanion a blaenoriaethau'r cyngor ar gyfer datblygu a defnyddio tir o fewn Blaenau Gwent hyd at 2021, ynghyd â'i bolisiau a'i gynigion ar gyfer eu gweithredu. Yn dilyn ei fabwysiadu, mae'r cyngor wedi monitro cyflawniad a gweithrediad yr CDLI trwy dri adroddiad monitro blynyddol a gynhyrchwyd yn 2015, 2016 a 2017, ac mae eu casgliadau wedi llywio'r adolygiad o'r CDLI.

Mae'r adroddiad adolygu hwn yn asesu effeithiolrwydd, perthnasedd a chyflawnadwyedd Cynllun Datblygu Lleol (CDLI) Blaenau Gwent 2006–2021 ac yn pennu graddfa'r diwygiadau sydd eu hangen. Mae'r canfyddiadau'n seiliedig ar adroddiadau monitro, tystiolaeth wedi'i diweddarau, newidiadau polisi, ac ymgysylltiad â rhanddeiliaid.

Diben yr Adolygiad

Mae adolygiad llawn yn orfodol bob pedair blynedd ac mae'n ofynnol i benderfynu'r canlynol:

- A yw'r CDLI yn parhau i fod yn gyfredol
- A ellir parhau i gyflawni ei strategaeth, ei bolisiau a'i ddyraniadau
- A oes angen proses adolygu fer neu lawn

Mae'r adroddiad hwn yn dod i'r casgliad bod angen adolygiad llawn.

Canfyddiadau Allweddol

Mae monitro yn dangos nad yw nifer o elfennau craidd strategaeth yr CDLI yn cael eu cyflawni:

- Mae'r ddarpariaeth tai yn sylweddol is na'r targed (dim ond 1,084 o dai wedi'u cwblhau o'i gymharu â 1,900 a gynlluniwyd erbyn 2016; mae'r cyflenwad tir wedi gostwng i 1.27 mlynedd).
- Mae'r ddarpariaeth tir cyflogaeth yn isel iawn (cyflawnwyd 0.18 ha o darged o 50 ha; mae'n annhebygol y cyrhaeddir y targed ar gyfer 2021).
- Nid yw datblygiad manwerthu wedi dod i'r amlwg fel y bwriadwyd, heb unrhyw ddyraniadau mawr wedi'u cyflawni.
- Mae targedau tai fforddiadwy ymhell ar ei hôl hi (cyflawnwyd 428 o'i gymharu â 1,000 a gynlluniwyd; darpariaeth Adran 106 ymhell o dan y targed).
- Nid yw datblygu tir llwyd, targedau dwysedd a safonau mannau agored yn cael eu cyflawni.
- Mae cyfraddau ailgylchu gwastraff yn parhau i fod islaw targedau cenedlaethol.

Cyd-destun Newidiol

Bu nifer o Ddeddfau newydd yng Nghymru, diwygiadau i Bolisi Cynllunio Cymru a Nodiadau Cyngor Technegol, a chyhoeddi canllawiau newydd neu wedi'u diweddarau gan Lywodraeth

Cymru sy'n berthnasol i'r adolygiad o'r CDLI. Y rhai mwyaf arwyddocaol o'r rhain i lywio'r adolygiad yw fel a ganlyn:

- Mae rhagamcanion poblogaeth ac aelwydydd newydd yn dangos *dirywiad* yn hytrach na thwf (yn groes i dybiaethau 2008), gan leihau nifer y tai sydd eu hangen yn fawr.
- Mae tueddiadau economaidd a chyfyngiadau hyfywedd y farchnad wedi cyfyngu ar weithgarwch datblygu.
- Mae polisiâu cenedlaethol (e.e. diwygiadau i Bolisi Cynllunio Cymru a Nodiadau Cyngor Technegol) wedi newid yn sylweddol mewn rhai meysydd, gan gynnwys datblygu economaidd, ynni adnewyddadwy, ystyriaethau o ran y Gymraeg, a chynllunio gwastraff.
- Mae polisi rhanbarthol yn mynnu cael darpariaeth mwynau wedi'i diweddarau ac yn tynnu sylw at y ffaith nad oes angen cyfleusterau gwastraff rhanbarthol newydd.
- Mae asesiadau lleol (e.e. cynlluniau trafndiaeth, anghenion Sipsiwn a Theithwyr) yn cyflwyno gofynion newydd.

Canfyddiadau Ymgysylltu â Rhanddeiliaid

Gwahoddwyd tua 80 o randdeiliaid i ymgysylltu, a arweiniodd at 13 o randdeiliaid yn mynychu'r gweithdy a chwe ymateb ysgrifenedig i'r ymgynghoriad. Amlygir yr adborth isod:

- Cytundeb eang bod yn rhaid ailystyried lefelau twf a gofynion tai
- Cefnogaeth i'r dosbarthiad gofodol presennol, yn enwedig y ffocws ar Lynebwy
- Consensws bod angen adolygu strategaethau manwerthu a pholisiâu canol trefi
- Angen ailasesu darpariaeth dyraniadau, dwysedd tai a thargedau tir llwyd
- Cefnogaeth i ymgymryd ag adolygiad llawn o'r CDLI

Newidiadau Angenrheidiol

Mae'r adolygiad yn nodi'r angen i ddiwygio:

- Amcanion strategol, yn enwedig ar gyfer tai, manwerthu, cyflogaeth, mwynau, a'r ddarpariaeth ar gyfer Sipsiwn a Theithwyr
- Strategaeth ofodol, yn enwedig lefel y twf a gynlluniwyd
- Polisiâu ar draws pob thema, gan gynnwys newid hinsawdd, hygyrchedd, tai fforddiadwy, ynni adnewyddadwy, rheoli canol trefi, seilwaith gwyrdd, a mwynau
- Dyraniadau safleoedd, y mae angen tynnu, diwygio neu ailasesu llawer ohonynt o ran hyfywedd
- Y sylfaen dystiolaeth, y mae'n rhaid ei diweddarau'n llawn ar gyfer cyfnod cynllun estynedig newydd (yn ôl pob tebyg y tu hwnt i 2030)

Argymhelliad: Adolygiad Llawn o'r CDLI

Mae angen adolygiad llawn oherwydd:

- Graddfa'r newidiadau mewn tystiolaeth a pholisi
- Diffyg gallu i gyrraedd targedau allweddol yr CDLI
- Y risg a achosir gan gyflenwad isel o dir ar gyfer tai (gwendid yn y broses gynllunio)
- Yr angen am gyfnod cynllun estynedig a sylfaen dystiolaeth wedi'i hadnewyddu

Nid yw adolygiad byr yn ddigonol.

Cyfleoedd Cydweithio yn y Dyfodol

Mae'r rhanbarth yn symud tuag at gynllunio mwy ar y cyd drwy Brifddinas-Ranbarth Caerdydd. Mae Blaenau Gwent yn archwilio opsiynau ar gyfer gweithio ar y cyd gyda Thorfaen, Sir Fynwy a Chaerffili, er nad oes penderfyniad wedi'i gwblhau eto.

Casgliad Cyffredinol

Nid yw'r CDLI bellach yn gwbl addas at y diben oherwydd tangyflawni, rhagdybiaethau wedi dyddio, a newid cyd-destunol sylweddol. Mae angen adolygiad llawn i ddarparu cynllun datblygu effeithiol, cyfoes a chyflawnadwy sy'n cyd-fynd â pholisi cenedlaethol, anghenion lleol, a strwythurau rhanbarthol sy'n dod i'r amlwg.